



Ақшаның түрлері және ақша айналымы

PhD, доцент Досжан Р.Д



Дәріс жоспары:

1. Ақшаның түрлері
2. Ақша айналысы
3. Ақша айналысының заңы

Ақшаның қандай түрлері бар?



Әмбебап эквиваленттің материалдық жағының ерекшеліктерінен туындайтын ақшаны жіктеу металл ақшаны шартты түрде бөлінеді:



Толыққұнды



Толыққұнсыз

01

Толыққұнды ақша


Толыққұнды (нақты) ақша – бұл номиналды (оларда көрсетілген) құны олардың нақты құнына сәйкес келетін ақша





Толыққұнсыз ақша

Толыққұнсыз ақша (нақты ақшаны алмастырғыштар) – бұл номиналды құны нақтыдан жоғары ақша, яғни олардың сатып алу қабілеті ақша қатынастарының тасымалдаушысы болып табылатын тауарлардың ішкі құнынан асып түседі.



Қағаз ақшалар – бюджет тапшылығын жабу мақсатында шығарылатын және металға ауыстырылмайтын, сондай-ақ мемлекет белгілеген өзіндік номиналы бар құнның белгілері.

Несиелік ақшалар - тауар өндірісінің дамуымен, яғни тауарларды сатып алу және сатудың уақытын кешіктіріп төлеуге (несиеге) берілуімен байланысты пайда болған ақшалар.

Ақша айналысы

Ақша айналысы – шаруашылықтағы тауарларды өткізуге, сондай-ақ тауарлы емес төлемдерді және есеп айырысуларды жүзеге асыруға қызмет ететін қолма-қол және қолма-қолсыз ақша формаларындағы ақшалардың қозғалысы.



Қолма-қол ақша айналысы

Қолма-қол ақшалар айналысы – бұл нақты ақшалар қозғалысын білдіреді. Оған банкноталар, монеталар және қағаз ақшалар (қазыналық билеттер) қызмет етеді.

Өкінішке орай, тек қолма-қол төлей аласыз

Каспи аударым қандай номерде?



Қолма-қолсыз ақша айналысы

**Қолма-қол ақшасыз айналым –
қолма-қол ақшаның қатысуынсыз
күннің қозғалысы.**





Ақша айналымының заңы

Тауарлардың бағаларының сомасы

$A_{та} =$

Ақша айналымының саны





Динамика безналичных транзакций в РК

млрд тенге

15 000

12 000

9 000

6 000

3 000

0

- Снятие с банкоматов (L)
- Безнал. Транзакции (L)
- МО - наличные деньги в обращении (L)
- Коэф. безналич. транзакции / снятие с банкоматов (R)

700%

600%

500%

400%

300%

200%

100%

0%

янв.17
май.17
сент.17
янв.18
май.18
сент.18
янв.19
май.19
сент.19
янв.20
май.20
сент.20
янв.21
май.21
сент.21
янв.22
май.22
сент.22

+41%

+11%

+16%

139%

+2%

+23%

+6%

+12%

18%

34%

48%

262%

376%

548%

